

Natuurontwikkeling Kroon's Polders Vlieland

De door Staatsbosbeheer en Rijkswaterstaat uitgevoerde beheersmaatregelen in de Kroon's Polders op Vlieland hebben een positieve impuls gehad op de vegetatieontwikkeling ter plekke: een overzicht van de eerste resultaten.

Geschiedenis

De Kroon's Polders op het westelijke gedeelte van Vlieland zijn tussen 1898 en 1934 aangelegd om te voorkomen dat het eiland in tweeën zou breken. De "aanleg" bestond uit het opwerpen en laten opstuiven van een stelsel van stuifdijken op een voormalige strandvlakte in de luwte van het steeds smaller wordende Meeuwenduinencomplex (zie het patroon op bijgaand hoogtekaartje). De oorspronkelijke bestemming was landbouw. Echter, alleen in het begin hebben de polders dienst gedaan als weiland, later deels als vliegveld.

Alle polders voerden zoet water af via duikers. Vanaf de jaren zestig worden de polders beheerd door Staatsbosbeheer. Sindsdien is geprobeerd om in de 2e en 3e polder de verdroging en verruiging tegen te gaan door inlaat van zout water via de duikers en het vasthouden

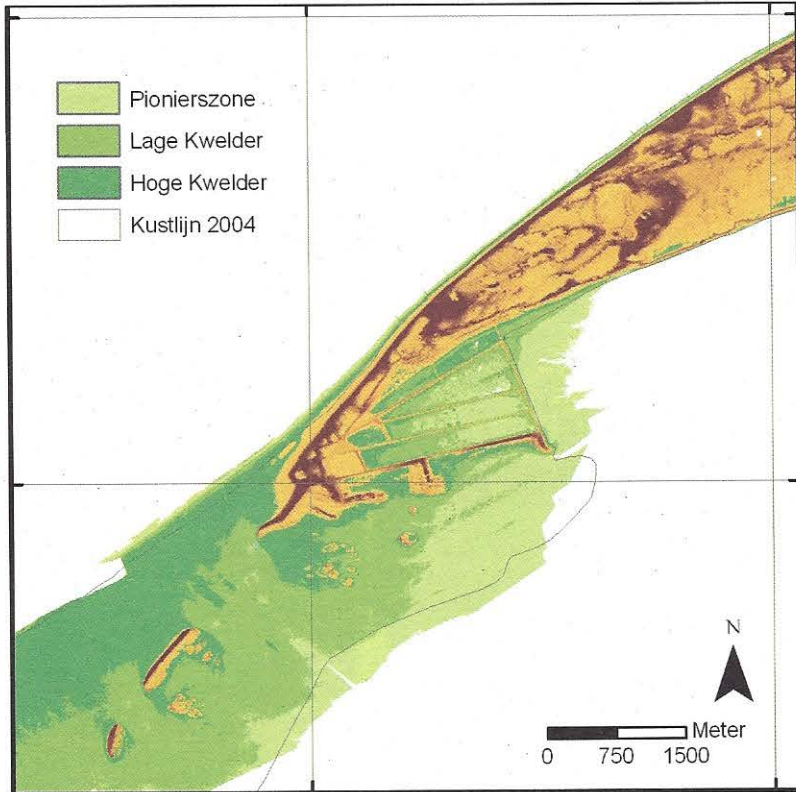
van water met een stuw op een streefpeil van 15 cm boven maaiveld. Sinds de jaren zeventig worden de 1e polder en de hogere delen van de 2e, 3e en 4e polder gemaaid ten behoeve van de ontwikkeling van soortenrijke duinvalleivegetaties. Omdat verruiging en rietontwikkeling in de niet gemaaide, maar ook in de af en toe gemaaide delen van de 2e, 3e en 4e polder steeds manifester werd, is in 1996 een doorbraak in de oostelijke dijk van de 3e polder gemaakt van tien meter (effectief vijf meter, door versteviging met stortsteen langs de randen). Op deze wijze kan zout zeewater vanuit de Waddenzee, bij hoge vloed, de 3e polder instromen. Daarnaast is een opening (tien meter breed en zonder versteviging) aangebracht tussen de 3e en de 4e polder, om ook in laatstgenoemde polder het zeewater weer beperkt toegang te geven. De duikers en stuw zijn verwijderd.

Vegetatiekundige resultaten

Het doorsteken van de stuifdijken van de 3e en 4e Kroon's Polder heeft geleid tot een verlening van de zoet-zoutgradiënt, waarbij het zee-

(foto: Marc Janssen).

EVERT JAN LAMMERTS & AB GROOTJANS

(illustratie: Staatsbosbeheer).

water bij extreem hoge waterstanden tot achterin de polders komt. Voorin heeft enige getijbeweging en slibafzetting plaatsgevonden (De Leeuw & Meijer 2003). Dit heeft in het voorste en middelste deel van de polders geleid tot een verandering van overstromingsgraslanden in zilte pioniervegetaties die uiteindelijk overgaan in vegetatietypen van lage en middelhoge kwelders. In 2004 werden achter in de 4e polder in de rietvegetaties dode planten aangetroffen en nam de vitaliteit van het riet in zijn algemeenheid af. Er ontstonden grote open plekken waar

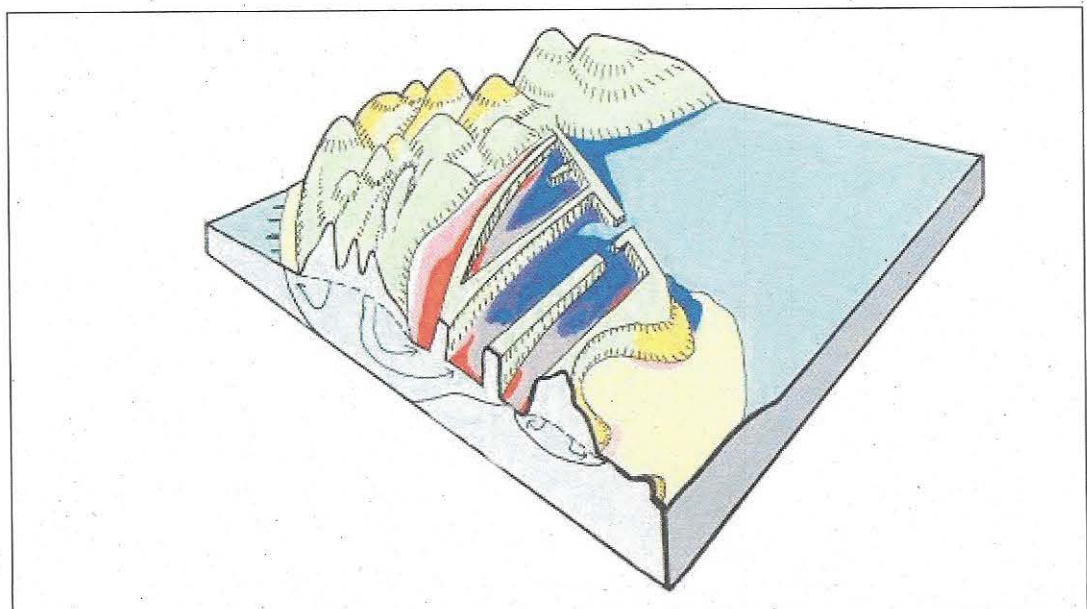
moeraskartelblad, een half-parasiet, zich sterk heeft uitgebreid (Adema & Grootjans 2002) en knopies zich ging verjongen. Deze soorten profiteren duidelijk van de verminderde vitaliteit van het riet. Dit komt vermoedelijk door de iets sterkere kwel van (zuurstofarm) grondwater dat in een smallere zone dan voorheen moet uittreden bij hoogwater. Riet is gevoelig voor zuurstofloosheid en verliest vitaliteit in deze omstandigheden. Kennelijk was dit een tijdelijke fase, want het riet verjongt zich inmiddels weer tot een dichtere begroeiing. Moeraskartelblad blijft nog wel toenemen. Langs de randen in de achterste delen van de 3e en 4e polder komen nog steeds vitale knopiesvegetaties voor met veel soorten, zoals parnassia en orchideeën.

Wat de oorzaken ook zijn, vastgesteld kan worden dat het openen van de twee dwarsdijken geleid heeft tot het zich verjongen en daarmee het versterken van de zout-zoetgradiënt van kwelder naar primaire duinvallei.

EVERT JAN LAMMERTS IS WERKZAAM BIJ STAATSBOSBEHEER OP VLIELAND. AB GROOTJANS IS WERKZAAM BIJ DE RIJSUNIVERSITEIT GRONINGEN.

LITERATUUR

DE LEEUW, C.C. & MEIJER, M-L. 2003. PROEFGEBIEDEN HERSTEL ZOET-ZOUTOVERGANGEN IN NOORD NEDERLAND. EEN BESCHRIJVING VAN 18 PROJECTEN. RIKZ RAPPORTNR. 2003.010.
 ADEMA, E.B. & GROOTJANS, A.P. 2002. VEGETATIE EN ABIOTIEK IN DE 3E EN 4E KROON'S POLDERS VAN VLIELAND: EFFECTMONITORING VAN FREQUENTERE IN- EN UITSTROMING VAN ZOUT WATER. RAPPORT LABORATORIUM VOOR PLANTENOECOLOGIE – RIJSUNIVERSITEIT GRONINGEN, HAREN.

Vegetatie zonerings Kroon's Polders: blauwe kleuren geven kweldervegetaties aan, rode kleuren duiden op natte duinvallei vegetaties (illustratie: Staatsbosbeheer).